SPAM – HORÚCI PROBLÉM INTERNETOVÉHO SVETA

Andrea Belanová*

Na úvod

Väčšina z nás sa v poslednom čase stále častejšie sťažuje na plnú schránku spamu. V súčasnosti tvorí spam až 80 % elektronickej pošty. Málokto si však uvedomuje, že okrem strácania času predstavuje spam aj ekonomický a celospoločenský problém. Spoločnosti musia na riešenie tohto problému vynakladať nemalé prostriedky. Spomaľuje sa tak rast nielen digitálnej ekonomiky.

1. Čo je spam?

Spam (alebo “junk mail”) je anglický termín pre zaplavovanie internetu mnohými kópiami tej istej správy, ako pokus o prienik do pozornosti ľudí, ktorí by si túto správu inak nevyžiadali. Väčšinou sa jedná o rôzne komerčné e-maily, ponukové listy, prezenácie pochybného produktu, ponuku práce, propagáciu pololegálnych služieb, reťazové e-maily a pyramídové hry. Pre odosielateľa je veľmi jednoduché – a najmä lacné – poslať správu. Väčšinu poplatkov s tým spojených však musí uhradiť adresát.

Vzhľadom na to, že bez lekárskeho predpisu môžeme získať okrem iného aj antidepresíva, predstavuje spam celospoločenský problém.

Spam vo väčšine prípadoch končí vymazaním. Keď však začne do e-mailovej schránky pribúdať denne 100 až 150 spamov, začína to byť nepríjemné. Obvykle uviaznu v špeciálnej zložke, takže jedným kliknutím na tlačidlo sú vymazané. Ale len do chvíle, kým nepríde ďalšie. Spam, okrem toho, že je zlodejom času, spôsobuje aj značné ekonomické škody.

Spammeri (ľudia, ktorí sa spamom živia) získavajú e-mailové adresy pomocou „robotov“, ktorí ich vyhľadávajú v internete napr. v rôznych diskusných fórach, na stránkach vyžadujúcich registráciu, atď. Neexistuje spôsob, akým by sa jednotlivец dokázal ubrániť proti „zneužitiu“ e-mailovej adresy. Rozhodujúca úloha je preto na poskytovateľoch internetových pripojení, telekomunikačných operátoroch a veľkých organizáciách, cez ktoré „preteká“ veľké množstvo elektronickej pošty.

Phishing je správa tváriaca sa ako oznam od banky alebo iného dôveryhodného subjektu a žiada o zadanie osobných údajov. Tie sú následne zneužívané rôznymi spôsobmi.

Okrem klasického internetového spamu je veľmi pravdepodobný aj vzostup mobilného spamu. Umožní to predovšetkým pokročilejšia technológia mobilných telefónov. Tie sa pomocou lepšej integrácie s počítačmi stanú novým terčom útokov.

Istú komplikáciu predstavuje aj nástup obrázkového spamu. Antispamové programy sú schopné „prečítať“ a odlíšiť obrázkový spam od normálnej pošty len do určitej miery.

2. Spam ako ekonomický problém

* Ing. Andrea Belanová, AGO spol. s r.o., Kysucký Lieskovec 202, 023 34 Kysucký Lieskovec
tel.: +4231127, fax: +4231127
e-mail: andrea_laura@pobox.sk

Spam sa teda stáva závažným problémom vo svete internetu a jeho rozsah bude v najbližšom období len narastať. Na boj proti spamu zatiaľ nebolo predstavené efektívne riešenie. Preto ešte stále musia užívatelia elektronickej pošty vynakladať množstvo prostriedkov na hardware, software a technickú podporu.

Spam tvorí podľa výskumov Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj až 80 % všetkých e-mailov. Spôsobuje tak veľké škody jednotlivcom a najmä firmám, ktoré musia vynakladať veľa času a finančných prostriedkov na to, aby sa proti spamu bránili. Spam okrem upchávania sietí tak „podkopáva“ dôveryhodnosť internetu ako média a spomaľuje rast digitálnej ekonomiky.

Hlavne u USA už dosiahol spam rozmery záplavy, preto sa vynorili aj organizácie a kampane, ktoré bojujú proti spammerom na internete. Definovali niekoľko dôvodov, prečo je spam problémom:

- **Zvyšovanie nákladov a plytvanie prostriedkami adresátov.** Ak máte pripojenie po telefónnej linke, platíte za prenos informácií, ktoré nechcete a ktoré vás nezaujímajú.
- **Podvody.** Autori správ si uvedomujú, že ich správy nie sú v poštových schránkach vítané, preto sa snažia použiť rôzne triky, aby si používateľ správu bol ochotný prečítať, napr. posielajú poštu pod fiktívnym menom, alebo v mene nejakej známej organizácie, aby si zabezpečili, že ich správu si ľudia budú ochotní prečítať.
- **Vytlačenie obyčajného e-mailu.** Naozaj potrebné správy je problém poslať v dôsledku preťaženia liniek.
- **Rušivý vplyv.** Ak sa proti spamu nebude bojovať, rozšíri sa ako záplava do našich poštových schránok.
- **Etika.** Spam je založený na kradnutí informácií, podvádzaní, lži a presúvaní platieb na adresátov.

3. Dostupnosť riešenia

Bayesov filter je schopnosť odchytiť takmer 100 % spamu. Jeho slabým miestom je však rýchlosť, resp. pomalosť filtrácie. Odchyťovanie spamu je tak hardwarovo ako i časovo náročnou záležitosťou. Práve tieto parametre sú najslabšími miestami súčasných antispamových riešení. Rýchlejšia filtrácia veľkého množstva pošty si vyžaduje viac rýchlejších a drahších serverov. Hardvérová náročnosť sa teda odráža aj na celkových nákladoch.

4. Riešenia

Nedávno bolo predstavené prvé skutočne výkonné a efektívne riešenie v boji proti spamu. Program je určený pre poskytovateľov internetového pripojenia, telekomunikačných operátorov a veľké organizácie, ktorí denne spracúvajú veľké množstvo e-mailov, a teda aj spamu.

5. Existuje prevencia?

Vyvarovať sa spamu je možno dodržiavaním nasledovných zásad:

- vytvorením účtu na niektorom freemailovom serveri a jeho presmerovaním do svojej e-mailovej schránky. Správa zaslaná na freemailovú adresu príde do skutočnej schránky bez toho, aby o tom odosielateľ vedel. Ak začne chodiť spam na túto adresu, jednoducho sa zruší a vytvorí sa nová,
- pri registrácii na menej dôveryhodných serveroch zadávať výhradne freemailovej adresy,
- pri zadávaní kontaktnej e-adresy na domovskú stránku použiť tvar čitateľný len pre človeka, nie počítač (napr. riaditeľ (zavináč) firma.sk),
- pri písaní do e-mailových konferencií používať freemailovej adresy,

- neotvárať nevyžiadaných správ, najmä vo formáte HTML a to ani do náhľadu. Často totiž obsahujú kód, ktorý odosielateľovi bez vedomia potvrdí, že správa bola otvorená a že e-mailová adresa je "živá".

6. Legislatívne pokrytie v SR a v Európskej únii

Trestné stíhanie v SR bude pokračovať podľa nasledovných národných a štátnych zákonov zameraných na spammerov:

- Zákon o reklame č. 147/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov
 - § 3 ods. 4 písm. a: „Reklama nesmie zneužívať dôveru spotrebiteľa, nedostatok jeho skúseností alebo vedomostí.“
 - § 3 ods. 6: „Reklama sa nesmie šíriť automatickým telefonickým volacím systémom, telefaxom a elektronickou poštou bez predchádzajúceho súhlasu ich užívateľa, ktorý je príjemcom reklamy.“
 - § 3 ods. 7: „Reklama sa nesmie šíriť adresne, ak adresát doručenie reklamy vopred odmieta.“
- Zákon o elektronickom obchode č. 160/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov
 - § 4 ods. 6: „Poskytovateľ služieb nesmie doručovať informácie komerčnej komunikácie elektronickou poštou, ak si ich príjemca služby vopred nevyžiadal.“
- Zákon o elektronickej komunikácii č. 610/2003 Z. z.

Podľa Smernice Európskej komisie 2002/58/EC o spracovaní osobných údajov a ochrane súkromia v oblasti elektronických komunikácií vo všeobecnosti existujú v Európskej únii dva základné prístupy, podľa ktorých môže elektronická pošta marketingového charakteru prebiehať:

- „Opt-in“ - posielanie elektronickej pošty marketingového charakteru len s predchádzajúcim súhlasom. (Implementované v Rakúsku, Belgicku, Dánsku, Fínsku, Nemecku, Grécku, Maďarsku, Taliansku, Slovinsku a Španielsku).
- „Opt-out“ - zákaz maskovania identity a podmienku, že všetky priame marketingové správy musia obsahovať platnú adresu.

5. Záver

Ak poskytovatelia internetových služieb zavedú zmluvné podmienky služby a budú rušiť kontá tých používateľov, ktorých počítače sú vysielačmi spam, a ak si používatelia budú primerane chrániť svoje počítače, našli sme jeden spôsob, ako zlepšiť súčasný stav. Dnes si však povedzme o situácii so spam otvorene: bude horšie, pretože už bolo lepšie.

Použitá literatúra

- [1] KOVÁČIK, M.: Prognózy a trendy IT, Hospodárske noviny, [20.3.2007], 27 str.
- [2] Spam – nevyžiadaná pošta, (<http://www.ehs.sk/support/spam.phtml>), [26.3.2007]
- [3] Nevyžiadaná pošta od Network.sk, (<http://www.izsak.net/weblog/198/nevyziadana-posta-od-network-sk>), [16.3.2007]
- [4] STANO, M.: Sociálne aspekty IKT, SPAM - teror našich poštových schránok, (<http://user.edi.fmph.uniba.sk/winczer/SocialneAspekty/Stano.htm>), [06.03.2001]
- [5] Spam, (<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=3771>), [12.03.2007]